

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У РОБОТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Особливо актуальним у сфері професійної комунікативної компетентності викладача вищої школи є розвиток тенденцій до самоактуалізації викладача і студента. У першу чергу це не тільки відкритість викладача кожному моменту взаємодії в освітньому середовищі, активна участь в ньому, творче його перетворення, але й уміння змінювати звичні стереотипи взаємодії. Комунікативна компетентність – це здатність досягати комунікативних цілей у соціально відповідний спосіб. Це означає не тільки знання культури взаємодії, але й володіння, найважливішими елементами психологічної культури, вибору засобів і способів оптимальної стратегії професійної комунікації викладача вищої школи.

Деякі фактори можуть спричинити невдалу комунікацію і на них слід звернути увагу: стереотипи; перенасиченість комунікативного простору інформацією; «упередженні уявлення»; погані взаємини між людьми; відсутність уваги й інтересу співрозмовника; зневага фактами; помилки в побудові висловлювань; неправильний вибір стратегії та тактики спілкування.

На основі аналізу змісту комунікативної компетентності та комунікативних взаємодій у системі вищої освіти можна сформулювати основні компоненти комунікативної компетентності викладача ЗВО:

- вміння демонструвати увагу до партнера з комунікації, усвідомлювати не лише вербальні, а й невербальні елементи комунікації;

- можливість здійснювати постійний самоконтроль та своєю мовленнєвою й немовленнєвою поведінкою допомагати співрозмовнику зрозуміти себе;

- вміння використовувати мовленнєві засоби у відповідності до конкретного функціонального стилю, якого вимагає комунікативна ситуація, та володінням навичками передавати повідомлення за допомогою невербальних засобів комунікації;

- намагання знайти в почутому корисну інформацію; концентруватися; фіксувати основні положення за допомогою письмового мовлення; утримуватися від порад та швидких висновків до серйозного осмислення комунікативного повідомлення; задавати уточнюючі запитання; формулювати висновки у внутрішньому мовленні; аналізувати невербальні сигнали комунікатора; аналізувати та оцінювати зміст повідомлення важливими факторами, що стимулюють розвиток зворотного зв'язку.

Найбільш яскраво дані компоненти себе маніфестують за умов дотримання викладачем ЗВО соціально-психологічних (встановлення психологічного контакту; атрактивність; виявлення партнерської позиції; виявлення емпатійності; щирість в спілкуванні) та когнітивно-текстуальних умов (поєднання теоретичних та емпіричних матеріалів у момент викладення власної позиції; використання раціональних та емоційних звернень до аудиторії; використання ефекту новизни; дотримання порядку подачі матеріалу; здійснення повторення найбільш важливого матеріалу).

Комунікативна компетентність має важливе значення у сформованості загальної професійної компетентності науково-педагогічного працівника. Це той компонент, що за умови його удосконалення, сприятиме подальшому професійному розвитку викладача ЗВО та безпосередньо позначатиметься на якості освіти.